

Sygn. akt V CNP 13/18

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie ze skargi M.K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego nakazu zapłaty

wydanego przez Sąd Rejonowy w O. z dnia 7 maja 2015 r.,

sygn. akt I Nc [...] /15

w sprawie z powództwa Gminy O.

przeciwko W.K. i M.K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 sierpnia 2018 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, pozwalającym na zakwestionowanie orzeczeń, których wydanie stało się źródłem szkody, a które równocześnie pozostają w oczywisty i rażący sposób sprzeczne z prawem. Podstawę uwzględnienia skargi stanowić może wadliwość orzeczenia o zasadniczym i ewidentnym charakterze, nie zaś każdy, nawet marginalny czy wątpliwy, wypadek jego sprzeczności z prawem (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2014 r., V CNP 15/14, nie publ. i z dnia 16 czerwca 2015 r., IV CNP 72/14, nie publ.). Równocześnie, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku posiada ściśle określony cel – służy uzyskaniu prejudykatu w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c., niezbędnego do dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w odrębnym postępowaniu.

Zgodnie z 424⁵ § 1 k.p.c., skarga powinna zawierać oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części (pkt 1), przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5) i wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6). Z uwagi na nadzwyczajny charakter tego środka prawnego i jego funkcję, wszystkie wymagania konstrukcyjne wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. powinny być przytoczone samodzielnie, niezależnie od innych, wobec czego skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych.

Przedstawiona skarga wniesiona od nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w O. z dnia 7 maja 2015 r. nie spełnia wymagań konstrukcyjnych przewidzianych w art. 424⁵ § 1 pkt 3, 4 i 5 k.p.c.

Skarga nie czyni zadość wymaganiu wskazanego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c., gdyż skarżący przytoczył wprawdzie podstawy skargi, lecz nie wskazał przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny. Należy podkreślić, że gdy nawet ten sam przepis stanowi jednocześnie element podstawy skargi i przepis, z którym orzeczenie jest niezgodne, konieczne jest powołanie go w dwóch odrębnych punktach tak, aby spełnienie obu omawianych wymagań nie budziło wątpliwości. Rygoryzm w tym zakresie jest tym bardziej uzasadniony, że niejednokrotnie przepisy uzasadniające podniesienie podstaw nie są tożsame z przepisami (przepisem), z którym orzeczenie jest niezgodne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 21/05, nie publ.).

Celem dochowania wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. należy po pierwsze zamieścić w skardze oświadczenie, że skarżący doznał określonej szkody, i po drugie uwiarygodnić to oświadczenia przez powołanie i przedstawienie określonych dowodów i innych środków niebędących dowodami, ale wskazujących na prawdopodobieństwo wystąpienia szkody (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05, nie publ.). Oświadczenie o wystąpieniu szkody powinno określać rodzaj, zakres oraz rozmiar szkody, wskazywać czas jej wystąpienia i istnienie związku przyczynowego pomiędzy szkodą a zaskarżonym wyrokiem (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006 nr 1, poz. 16; z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7 - 8, poz. 141; z dnia 27 października 2005 r., V CNP 28/05 nie publ.; z dnia 5 marca 2015 r., I CNP 27/14, nie publ.; z dnia 10 grudnia 2015 r., IV CNP 37/15, nie publ.). Uwiarygodnienie wystąpienia szkody musi obejmować wskazanie konkretnych środków, w tym dowodów, innych niż objęty skargą wyrok, które świadczą o tym, że wystąpienie szkody jest prawdopodobne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2015 r., II CNP 151/15, nie publ.).

Ograniczenie się do stwierdzenia, że skarżący poniósł szkodę na skutek wydania objętego skargą nakazu zapłaty, gdyż jest zobowiązany do zapłaty kwoty 14 702 zł w sytuacji, w której zobowiązanie to nigdy nie powinno było powstać, jak również, że w stosunku do skarżącego toczyło się postępowanie komornicze, które generuje dodatkowe koszty i dodatkową szkodę po stronie skarżącego, nie czyni

zadość ustawowemu wymaganiu. Dla uprawdopodobnienia rzeczywistego istnienia szkody nie jest wystarczające odwoływanie się do szkody hipotetycznej, a nawet obiektywnie pewnej, ale takiej, która jeszcze nie wystąpiła, ponieważ skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie jest środkiem zapobiegającym szkodom mogącym powstać wskutek wydania orzeczenia. Nie spełnia tego wymagania wykazanie istnienia ciążącego na skarżącym zobowiązania wynikającego z kwestionowanego nakazu zapłaty, bez uprawdopodobnienia, że szkoda ta rzeczywiście powstała w drodze dobrowolnego spełnienia świadczenia albo choćby częściowo skutecznego postępowania egzekucyjnego. Przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest istnienie szkody w chwili wnoszenia skargi, a nie możliwość jej wystąpienia w przyszłości. Szkoda, uzasadniająca odpowiedzialność Skarbu Państwa, powstanie – po spełnieniu pozostałych przesłanek jej wystąpienia - dopiero po wykonaniu tytułu, czyli po „wyjściu” z majątku skarżącego, przynajmniej w części, kwoty, na którą opiewa tytuł wykonawczy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CNP 20/15, nie publ., z dnia 10 grudnia 2010 r., III CKN 48/10, nie publ., z dnia 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 110 oraz z dnia 27 października 2005 r., V CNP 28/05, nie publ.). Poniesienie takiego uszczerbku w związku z uwzględnieniem powództwa strona powinna wykazać w sposób wyżej przedstawiony, czego skarżący jednak nie uczynił. Nie powołał w szczególności żadnych środków uwiarygadniających jego twierdzenie, że toczyło się w stosunku do niego postępowanie egzekucyjne i że wyegzekwowano od niego w tym postępowaniu określone kwoty, jak również wskazujących na to, że ewentualnie zapłacił należność objętą zaskarżonym nakazem zapłaty w części lub w całości w sposób dobrowolny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2014 r., III CNP 14/14, nie publ.).

W sporządzonym piśmie zabrakło również elementu konstrukcyjnego skargi w postaci wykazania, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Skarżący wskazał wprawdzie, że nie skorzystał z przysługujących mu środków prawnych do wzruszenia nakazu zapłaty, powołując się na wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich,

które obiektywnie uniemożliwiły mu wniesienie środka zaskarżenia, co może wskazywać na wyjątkowy wypadek w rozumieniu art. 424² § 2 w związku z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. Nie wykazał jednak, że – w warunkach, w których wniósł skargę od nakazu zapłaty, tj. orzeczenia sądu pierwszej instancji – nie było i nie jest już możliwe wzruszenie tego nakazu w drodze innych środków prawnych, w tym skargi o wznowienie postępowania.

W rozważanym kontekście skarżący podniósł, że przyczyna braku możliwości zaskarżenia nakazu zapłaty wynikała z faktu, że nakaz ten nie został mu nigdy doręczony. Doręczenie nakazu miało nastąpić pod adresem, pod którym – ówczas – nie mieszkał, i zostało uznane za skuteczne na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. na skutek podwójnego awizowania i braku odbioru przesyłki we wskazanych terminach. Z akt sprawy, w której zapadł nakaz zapłaty, wynika, że skarżący w dniu 17 maja 2016 r. złożył wniosek o przywrócenie mu terminu do złożenia sprzeciwu od nakazu zapłaty oraz sprzeciw od nakazu zapłaty. Postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy w O. zwrócił przedmiotowy wniosek w związku z tym, że skarżący nie uzupełnił jego braków formalnych, oraz odrzucił sprzeciw jako spóźniony (art. 504 § 1 k.p.c.). Postanowienie to zostało doręczone skarżącemu. W aktach brak dowodu na to, że skarżący wniósł na nie zażalenie. Uznając, że postanowienie to w związku z tym uprawomocniło się, przyjąć należy, że jest ono dla Sądu Najwyższego wiążące (art. 365 § 1 k.p.c.) w zakresie, w którym obejmuje odrzucenie sprzeciwu z powodu jego złożenia po upływie terminu do jego wniesienia, a w konsekwencji – także w zakresie, w którym wynika z niego to, że nakaz zapłaty uprawomocnił się. Poza oceną Sądu Najwyższego musi pozostać zgodność z prawem postanowienia z dnia 1 sierpnia 2016 r., skoro zapadło ono po wydaniu zaskarżonego nakazu zapłaty i nie jest objęte i nie mogłoby być objęte (art. 424¹ § 2 k.p.c.) rozpatrywaną skargą.

Wskazane braki stanowią samodzielną i wystarczającą podstawę odrzucenia skargi (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2007 r., V CNP 8/07, nie publ.). Uchybienia w zakresie koniecznych elementów skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie podlegają usunięciu na zasadach przewidzianych dla wymagań formalnych skargi jako pisma procesowego.

Z opisanych wyżej przyczyn Sąd Najwyższy odrzucił skargę na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

aj

ał